

Forum Ecclesiasticum

In Quo Jus Canonicum Universum, Librorum Ac Titulorum Ordine Per Quæstiones Et Responsa, Tam Canonistarum Veterum & Recentiorum, quàm Legistarum, in iis, quæ Utrique Juri, Canonico Et Civili Communia Sunt, Authoritate stabilita, Methodo clara & facili explanantur

Leuren, Peter

Moguntiae, 1719

Quæst. 1003. Quo jure immunitas ecclesiastica introducta.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73957](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73957)

TITULUS XLIX.

De immunitate Ecclesiastica.

CAPUT I.

De immunitate Ecclesiastica in genere & in specie de immunitate locali quò ad actiones in locis sacris prohibitas exerceri.

Quest. 1002. Immunitas Ecclesiastica quid sit & quotuplex?

R Esp. Ad primum immunitas Ecclesiastica, accepto hoc nomine pro ut liberationem à munere (quod hic onus significat juxta *l. munus ff. de V. S.*) aliquantò latius, pro ut tres suas species comprehendit, dum aliàs AA. plures distinctionem faciunt inter immunitatem Ecclesiarum, quæ competit locis sacris, & immunitatem Ecclesiasticam quæ personas ecclesiasticas resque earum respicit, de quo vide *Reiffenst. h. t. n. 3.* describitur passim, quòd sit jus, quo loca, res, personæ Ecclesiasticæ ab onere communi & obligatione liberæ seu exemptæ sunt. *Suar. de immunit. Eccles. l. 4. c. 1. Azor. Inst. mor. Tom. 2. l. 9. c. 8. Delb. de immunit. Eccles. c. 1. dub. 1. n. 3. Paulò fusiùs eandem describit. Reiffenst. h. t. n. 4.* quòd sit jus, quo Ecclesia aliaque loca sacra, nec non personæ Ecclesiasticæ resque earum liberæ & exemptæ sunt à muneribus seu oneribus sæcularibus, atque ab actibus earum sanctitati & reverentiæ debitæ repugnantibus, quæ postremæ particulæ adjiciuntur, ne à definitione excludatur immunitas localis, etiam ratione asyli, dum extractio è loco asyli est actus repugnans ejus reverentiæ & sanctitati.

2. Resp. Ad secundum: immunitas ecclesiastica, pro ut constat ex jam data ejus definitione est triplex, nimirum localis, quæ est jus competens Ecclesiis aliisque locis sacris ac religiosis, vi cujus actus profani seu sæculares in iis exerceri non possunt, & malefactores illuc confugientes in vita & membris proteguntur, ita ut inde extrahi nequeant, pro ut sumitur ex *c. Ecclesia h. t. in 6. can. non oportet. dist. 42.* Reals, quæ est jus inhærens rebus & bonis ecclesiasticis personarumque ecclesiarum quò minus iis onera pendendaque tributa & similia imponi possint. Personalis, quæ est jus inhærens ipsis personis ecclesiasticis, vi cujus gravari non possunt exactionibus, tributis, aliisque præstationibus. De quorum singulis *c. seq.*

Quest. 1003. Quo jure immunitas ecclesiastica introducitur?

R Esp. primò: cum immunitas hæc se extendat ad diversa nimirum loca, res, personas, in quibus quò ad præsens quæsitum non videtur esse par ratio de immunitate, ut sic pariformiter quid statui nequit. Sed loquendum diversimode; ac primò quidem immunitatem à cognitione & judicio sæculari respectu causarum spiritualium, nimirum respicientium fidem, Sacramenta, cultum divinum, esse juris divini positivi seu originarii immediatè à Deo; cum dicta cognitio & judicium soli petro &

jusque successoribus concessa à Christo his verbis: *Tu es Petrus & supra hanc petram &c.* idque ita etiam, ut non solum ecclesiastici sed & laici omnes quò ad has causas subducti sint jurisdictioni, ac consequenter cognitioni & judicio sæcularis potestatis. ac ita docent *Covar. 99. pract. c. 31. num. 2. Molin. Tom. 1. i. d. 1. concl. 2. Suar. de fide l. 4. de immunit. Eccl. c. 2. & per tot. Farnac. l. 1. pract. lit. & q. 8. n. 2.* & alii, quos citat & sequitur *Delb. c. 1. du. 2. f. 1. n. 5.* Secundo. Item de immunitate ecclesiasticorum quò ad causas temporales, puta solutionem tributorum, punitionem criminum, obligationem legum civilium esse de jure divino positivo, saltem dictante, astruit (nomine tamen non tam suo, quàm aliorum, ut videtur) *Delb. l. c. à n. 6.* multumque probat, tum ex veteri testamento *Genes. 47.* factò Joseph. dum totam terram Egypti Pharaoni tributariam fecit, terram verò sacerdotum exemptit à tributis. *Esdra c. 71.* factò Artaxerxis, quo voluit sacerdotes & levitas templi esse liberos à tributis. Unde infert hanc immunitatem esse à Deo saltem instinctivè, dum, si lumen naturale dictabat hanc immunitatem convenire sacerdotibus veteris legis, multo magis dicitur eam convenire sacerdotibus legis novæ: utpote quorum dignitas & functio est longe nobilior, & Principibus reipublicæ utilior. Probat item ex variis textibus juris & Conciliorum, ut dum *c. quanquam. de censib. in 6.* dicitur: *Ecclesia Ecclesiasticæque persone ipsarum non solum jure humano quin & divino à secularium personarum exactionibus sunt immunes &c.* *Trid. sess. 25. c. 20. de reform. ait. Ecclesia & personarum ecclesiasticarum immunitas Dei ordinatione & canonicis sanctionibus constituta est.* Item ex *Rotæ decis. in una Albanens. Gabelle de die 28. Jun. 1630.* apud *Delb. l. c. n. 20.* ubi Rota definit. immunitatem Ecclesiasticam non solum quò ad personas, sed & quò ad eorum bona esse de jure divino. Ac denique pro sententia, quod hæc immunitas sit de jure divino saltem positivo, etsi non ab eo immediate, saltem ab eo dictante seu instinctivè citat *n. 25.* immensam celeberrimorum AA. turmam. Verum rectius hanc immunitatem quò ad causas civiles resque & personas ecclesiasticas non esse juris divini, neque positivæ, neque naturalis, sic probatur à posteriore, quod Ecclesia olim, ut constat ex testimonio *S. Ambros. c. 26. si tributum n. 1. q. 1. & ex can. 22. caus. 23. q. 8.* ex agris suis solvebat tributa etiam Imperatoribus Christianis, quod non fecisset aut fieri passus esset, si putasset se jure divino exemptam esse, & specialiter, quod non sit immediatè ex jure divino naturali, ex eo constare videtur, quòd character clericalis ex se seu ratione sui non eximat clericum à jurisdictione & potestate sæculari, cum ex se solum habeat deputare hominem divino cultui quæ

deputatio stare potest cum subiectione temporali debita principi in iis, quæ cultum divinum non impediunt, dum, pro ut constat ex Apostol. *ad Rom. 13.* juxta interpretationem Glos. & D. Chrysoft. &c. Item ex *act. 25.* totque titulis eod. de SS. Eccles. & de Episc. & Cleric. in principio nascentis Ecclesie sæpe Ecclesiastici subiecti fuerunt principibus & iudicibus sæcularibus. Item ex eo, quod Ecclesia ipsa clericum delinquentem graviter subiciat iudici sæculari ab eo iudicandum, non potestate Ecclesiastica, quippe quæ se ad punitionem corporalem non extendit, sed potestate sæculari. Ac denique ex eo, quod si illa esset juris divini naturalis, foret immutabilis & in omnibus Ecclesiasticis æqualis. Ita Delb. *l. c. à n. 36.* Sed neque hanc immunitatem esse juris divini positivi ex ullo sacra scripturæ loco evidenter colligetur, ut Delb. *l. c. à n. 41.* quem vide. Adtextus verò juris, Conciliorum & decisionum Rotæ dici potest cum Delb. *l. c. à num. 47.* quod ibi per jus divinum, ex quo esse dicitur illa immunitas, intelligatur canonicum aut etiam ordinatio instinctus Dei, quin & speciale præceptum à Christo acceptum de ea immunitate introducenda à Pontifice, de quo mox, vel etiam quod loquantur de causis intrinsecè spiritualibus. Atque ita dici, quod, licet immunitas illa à jurisdictione sæculari tam quò ad onera quàm quò ad forum Ecclesiasticum iudiciale non sit de jure divino immediatè, proximè, completè; sed mediatè remote originaliter, causaliter, fundamentaliter, inchoativè quatenus supposito jure divino dictante vel supposita ordinatione Christi convenientissimum, & fortè etiam necessarium induci illam lege humana absque eo, quod sit necesse dicere, ut plures volunt citati à Delb. *l. c. num. 50.* esse à jure divino positivo, non quidem scripto, sed tradito per Apostolos, quemadmodum multa alia pertinentia ad formas & materias sacramentorum per istiusmodi traditionem ad nos pervenerunt. Proinde jam

2. Resp. Secundò immunitas Ecclesiastica exceptis dictis causis intrinsecè spiritualibus, est immediatè à jure seu potestate humana ecclesiastica, ad eam introducendam concessa Ecclesie seu summo illius capiti Pontifici à Christo; quippe quæ ad rectam Ecclesie gubernationem dignitatisque clericalis & Ecclesiasticæ honorem & splendorem convenientissima & forte etiam necessaria. Unde Pontifex nedum potuit (intellige, etiam in consultis & invitis Principibus sæcularibus, ut Delb. *l. c. f. 5. n. 1.*) sed & debuit eximere à jurisdictione sæculari Ecclesiasticos ratione sui muneris, quod absque tali exemptione exerceri nequit. Delb. *l. c. du. 2. f. 1. n. 60.* Qui & n. 61. addit, hinc credendum, non tantum hanc potestatem eximendi à Christo collatam Petro ejusque successoribus, sed & iisdem specialiter præceptum, ut immunitatem introducerent, pro ut satis colligitur ex verbis Trident. *paulè ante vii.* Quapropter etiam nulla potestate humana Principum ea inducta tolli vel minui possit; cum nulla potestas humana sit superior potestate collata Pontifici à Christo, de quo videndi Covar. *pract. 99. c. 3.* Farinac. *l. 1. tit. de inquisit. q. 8. num. 4.* Molin. *de just. Tom. 1. tr. 2. d. 31.* Lessl. *l. 1. c. 33. dub. 4. n. 35.* Malder. *in 2. 2. tr. 5. c. 6. dub. 4. in fine* & alii apud Delb. *l. c. f. 2. n. 3.*

3. Dixi: esse de jure humano Ecclesiastico seu canonico. Nam minùs probabiliter dicitur à quibusdam eam à jure positivo civili Imperatorum primario inductam & pro hoc stare infinitum torrentem

DD. ait Delb. *cap. 1. dub. 2. f. 6. num. 10.* Cum plura decreta Conciliorum & Pontificum ante omnes Leges Imperatorum primario eam instituerint & concesserint, ut videre est apud Dian. *p. 7. tr. 1. resol. 7.* habuerintque jam sub nascentis Ecclesie initia, & sic ante concessionem Imperatorum sua tribunalia, suosque subditos ecclesiasticos judicaverint, ut constat ex illo Apost. *1. ad Timot. c. 5. adversus presbyteros nolentes accusationes recipere* &c. non obstante, quòd tunc temporis Imperatores infideles; cum potuerint etiam à potestate & jurisdictione principum infidelium, etiam invidiorum, subtrahere subditos suos ecclesiasticos, ut constat ex jam dictis, & docent Suar. contra *Regem Angl. l. 4. c. 11. n. 16.* Salas de *LL. d. 14. f. 12. n. 10.* De Lugo de *just. Tom. 2. d. 36. f. 7. n. 9.* Comit. *in resp. mor. l. 1. q. 93.* & alii, ad quos remittit Delb. *cit. f. 6. n. 10.* sed neque obstante, quòd de facto multi Imperatores in suis legibus civilibus concedant Ecclesiasticis immunitatem à potestate & jurisdictione laica: nam tales leges imperatorie non sunt primò institutorie, seu etiam de novo concessorie immunitatis ecclesiasticæ, sed solum subsidiarie, confirmatorie, declaratorie, adjutorie, executorie. Surdus. *vol. 3. conf. 396. n. 19.* Comit. *l. c. Dian. p. 7. tr. 1. resol. 8.* Befold. *in Synops. polit. doctrin. l. 1. c. 2. num. 8.* Delb. *cit. f. 6. num. 17.* plurimique alii quos apud eundem citat Bellet. *p. 1. lit. de favor. cler. person. §. 1. n. 25.* Qui omnes docent, Imperatores eximendo Ecclesiasticos non concessisse novum privilegium (cum Ecclesia à principio non fuerit laicali potestati & jurisdictioni subiecta) quàm ab errore veterum legum tributariarum & similibus quò ad ecclesiasticos cessasse, easdem tanquam perperam latas abrogando. Unde etiam dicendum leges hujusmodi civiles extantes in eod. auth. Novell. vel autoritate Pontificis latas, ut ex factis constant. Theodof. martiani Justiniani &c. colligi videtur, teste Hurtad. de Mendoz. *Tom. 2. de fide d. 34. f. 9. §. 10.* Baron. *Tom. 7. anno 529.* Jo. and. *in c. non minus b. 1. & Abb. ibidem num. 18.* plurimisque aliis apud Delb. *l. c. num. 19.* vel quod alioquin nullæ sint etiam ab initio ex defectu jurisdictionis, ut Clarus *in §. Emphyteus: q. 28. n. 6.* Tann. *in Apolog. de immunit. Eccl. l. 1. c. 24.* Belarm. *de pot. Pontif. contr. a Barcle. c. 34.* Gratian. *discept. for. Tom. 1. c. 164. num. 12.* Laym. *l. 4. tr. 9. c. 3. n. 2.* & plurimi alii apud Delb. *l. c. qui etiam num. 20.* & fufius *c. 8. du. 2.* idem dicit de illis legibus, de personis vel bonis Ecclesie expressè loquentibus, quòd etiam si tendant ad commodum Ecclesiarum, sint nullæ ex defectu jurisdictionis, nisi à Pontifice approbentur, juxta *c. Ecclesia S. Maria de constit. citatis pro hoc Menoch. conf. 291. n. 25.* Tusch. *V. Ecclesia, concl. 12. n. 18.* Surd. *vol. 1. conf. 2. n. 15.* & pluribus aliis. Porrò illud hic notandum, quòd, etsi gratis daretur seu supponeretur immunitatem Ecclesiasticam primario à legibus, favoribus & privilegiis Principum originari, adhuc ab iisdem tolli deno aut minui nequeat; eò quòd concessa esset in remunerationem beneficiorum, quæ ab Ecclesia in regna profluunt juxta *can. in qualibet 23. quest. 8.* Unde nequidem propter ingratitudinem revocari potest, ut Tiraquel. *in L. si unquam c. de revocand. donat. num. 13.* Roland. à Valle. *L. 1. conf. 98. num. 12. l. 2. conf. 76. n. 15.* Acac. *de privi. jur. civil. l. 3. c. 8. n. 1.* Maul. *de homag. tit. 9. n. 210.* Delb. *c. 2. du. 2. f. 2. n. 7.* citatis aliis quorum etiam quidam bene dicit esse perniciosissimam doctri-

doctrinam dicere posse Principes revocare praeogativas, immunitates, privilegia concessa Ecclesiae, si damnatum aliquod ex eorundem privilegiorum continuatione & conservatione saeculari politica sequatur) Item Castrop. *tom. 1. tr. 3. d. 4. p. 31. §. 1. n. 4.* citatis. Suarez. Sanch. Pont. Item ex eo, quod tale immunitatis privilegium concessum sit non subditis, adeoque transeat in contractum, ideoque sit irrevocabile juxta reg. *sicut ab initio. c. de alt. & obl.* communiter receptam à Canonistis & Juristis in *L. fin. c. de LL. & cons. Princip.* ac ita tenent Innoc. in *c. novit. de judic. n. 6.* Abb. *n. 13.* Felin. *n. 9.* Cardin. *cons. 147. n. 5.* Decius *cons. 407. n. 18.* Barbat. *L. 4. cons. l. 2.* pluresque alii citati à Delb. *l. c. n. 17.* Ut etiam ex eo probatur, quod repetere res deo oblatas (quale esset immunitas illa concessa Ecclesiae) sit sacrilegium; ac denique, quod Pontifices & Concilia, quae sunt supra Christianos Principes, illam immunitatem ab illis concessam confirmarint.

3. Resp. tertio in specie immunitas quoque seu jus asyli non est de jure divino, sed de jure civili & canonico, seu de jure canonico approbrante & confirmante in hoc jure civile, prout patet ex *c. 6. & c. fin. h. t.* & ita cum communione tenent Ambrosin. *de immunit. c. 1. n. 3.* Decian. *tr. crim. l. 6. c. 25. n. 2.* Fagund. *in praecep. Eccl. prac. l. 4. c. 4. n. 59.* Bonac. *p. 3. de prac. 1. de sal. q. 7. §. 1. n. 1.* Covar. *L. 2. var. resol. c. 20. n. 2.* Laym. *l. 4. tr. 9. c. 3. n. 1.* Suar. *de relig. tom. 1. l. 3. c. 8. n. 9.* Zoës *h. t. n. 6.* Pirh. *h. t. n. 15.* pluresque alii apud Delb. *c. 16. du. 2. f. 2. n. 2.* quem miror pro opposito citari à Reiffenst. *h. t. n. 21.* qui etsi adhaereat nostrae responsioni tanquam communiori; contrarium tamen, quod nimirum jus asyli etiam in novo testamento, sit juris naturalis & divini positivi non esse improbabile ostendit. Quam oppositam tuentur Farrinac. *in Append. de immunit. C. 2. n. 9.* & Tusch. *Tom. 4. lit. S. Conclus. 59. num. 1.* Dian. *p. 4. tr. 1. resol. 44. & p. 6. tr. 1. resol. 29.* Cened. *in 99. Can. q. 42. n. 6.* & seq. & plures alii apud Delb. *l. c.* quorum quidam esse juris naturalis, quidam etiam esse juris divini positivi sentiunt contra quos tamen satis manifeste est, quod licet secundum congruentiam quandam juris naturalis talis immunitas Locis sacris competere videatur, lex tamen naturalis, etiam supposita loci sanctitate, id absolute non praecipiat, uti ex eo probatur, quod extractio rei à loco sacro, ut debitas poenas luat, quantum est de se, neque contra cultum divinum, neque reverentiam loco sacro debitam, aut aliàs intrinsece mala; sed potius juri divino naturali volenti delicta coerceri debitis poenis, & non manere impunita, ne aliàs bono publico & innocentum incolumitati non satis prospectum videatur conformis, sed neque lex ulla divina positiva amplius existet, dum ea quae in lege veteri certa refugii seu asyli loca constituta, una cum cæteris judicialibus & caeremonialibus legis Moisaicae per legem novam seu gratiae expiravit, nec ulla alia similis ei per Christum substituta. Ad hæc, si esset juris divini, sive naturalis, sive positivi immutari minui, etiam à Papa nec consuetudine tolli possunt, cum tamen per Pontifices jus asyli immutatum & quoddam certas personas & crimina restrictum & limitatum juxta *C. inter alia, h. t.* & teste Laym. *l. c. n. 2.* & variis locis consuetudine ei derogatum. De quo tamen sit specialis

Quest. 1004. An consuetudine jus asyli

aliarum immunitas respectu actionum rerum, personarum, tolli possit.

Resp. in hoc non consentire AA. nam primò hoc ipso, quòd jus asyli aliaque immunitas Ecclesiastica non sit de ullo jure divino, sed solùm de humano, contra quòd juxta *c. fin. de consuet.* valida est & licita consuetudo legitime praescripta, vi illius immunitatem illam minui aut tolli posse, tenent Barb. *L. 2. juris Eccl. n. 82.* Engels. *h. t. n. 9.* & Covar. apud Reiffenst. *h. t. n. 26.* etiam non obstante quòd ad talem consuetudinem deficiat expressus consensus Papae, ipsaque talis consuetudo contra immunitatem Ecclesiasticam videatur à jure reprobata, & in judicio contradictorio nunquam asserta & confirmata; eò quòd ad consuetudinem, etiam contra legem legitime inducendam, non requiritur expressus consensus Principis aut confirmatio illius in judicio contradictorio. De quo videntur dicta *L. 1. tr. 4. de consuet.* jura vero reprobantia talem consuetudinem loquantur de immunitate reali & personali, & non de immunitate locali asylo- rum, vel dum ejus quoque meminerunt, reprobant & annullant solùm consuetudines praeteritas, non futuras, quae adhuc licite & valide induci possunt contra legem, etsi per clausulam: *non obstante quacunque consuetudine* praecedentes eam sublatae sint: ita fere Reiffenst. *n. 76.* ad quae tamen quòd dicendum patebit ex mox subjungendis, quamvis & ipse Reiffenst. *n. 27.* cum Engels. *h. t. n. 9.* addat, non esse huic consuetudini favendum, si totum tollat aut nimirum minuat jus asyli, utpote quòd non tantum tam jure canonico quam civili firmiter statutum, sed & moribus gentium ab omni aëvo stabilitum, ac in ratione venerationis sacris locis debita fundatum ad dictamen aliquod naturale propius accedat. Illud addens certum esse, quòd consuetudo contra jus asyli regulariter non praesumatur; cum sit quid facti, adeoque probanda legitime ab asserente eam. Quin & contrarium non tantum de jure asyli, sed & de immunitate, quae Ecclesiastici quoad res personaque suas immunes sunt ab oneribus & jurisdictione Principum, eam per consuetudinem, etiam immemorabilem tolli aut minui non posse, absolute tenent *Gl. in c. ult. de consuet. V. rationabilis.* Abb. *inc. Clerici de judic. n. 5.* & 6. Lupus *de libert. Eccl. p. 1. q. 6.* Martha *de jurisdict. p. 4. cas. 63.* & seq. Suar. *de immunit. l. 5. c. 4. n. 10.* Azor. *Tom. 1. l. 15. c. 13. q. 8.* Tanner. *de def. libert. eccl. c. 16.* Sperel. *decis. 103. n. 45.* Guttier. *99. pract. l. 1. q. 1. n. 12.* & alii quos citat & sequitur Delb. *c. 1. du. 15. f. 1. n. 1.* & *n. 15. c. 4. du. 31. n. 5.* contra Covar. *in pract. q. 41. n. 5.* & *c. 35.* & Clarum *L. 5. sent. 5. pract. crim. q. 36. n. 3.* Nav. *c. 27. man. n. 70.* Farin. *tit. de inquisit. q. 8. n. 3.* Joan. Garciam. *de nobilit. Gl. 9. n. 44.* Villalob. *in com. opin. V. Clericus. n. 80.* Cutell. & alios apud Delb. docentes immunitatem non quidem in totum sed ex parte & in particulari tolli posse per consuetudinem ut v. g. Magistratus saecularis in certis causis, aliàs ad Magistratum Ecclesiasticum spectantibus jurisdictionem exercent. Verum contra derogationem immunitatis, tam ex parte, quam ex toto vi consuetudinis est, quòd fieri id nequeat, neque per modum revocationis, interveniente nimirum scientia, & sic tacito consensu Pontificis, cum constet illum hujusmodi consuetudini non praebere consensum tacitum approbativum; sed potius eam expresse reprobare & damnare per generalia edicta & per Bullam aënae quot annis coram Principum Oratoribus publicari solitam & Bullam Urban. VIII.